Library of the
PACIFIC UNITARIAN SCHOOL
FOR THE MINISTRY

XXXVII. évf. Cluj-Kolozsvár, 1927. Október 8. szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

I. Ferdinánd király Őfelsége.

Julius 20-án éjjel 2 óra 15 perckor ért véget I. Ferdinánd királyunknak testi szenvedése s tért vissza halhatatlan lelke égi Atyánkhoz, miután az Urban csendesen elszenderült. Mindannyian fájdalommal vettük a halálhirt s őszinte részvéttel gondoltunk a gyászoló királyi családra s vettünk részt a gyászban, mint néhai uralkodónk nagy családjának tagjai.

E fájdalomban és gyászban Egyházunk egésze osztozott s mikor legelőbb tehette, azonnal kifejezte részvétét Mihály Őfelségének, a királyi családnak, a miniszterelnöknek és a vallásügyi miniszternek.

Egyszersmind arról is gondoskodott ősz Püspök urunk, hogy a gyászszertartásnál Egyházunk képviselve legyen s egyházközségeinkben naponként harangozások, imák legyenek és vasárnapon gyászistentisztelet tartassék, amikor az elhunyt nagy király érdemeit méltatták és az utóimában áldást kértek lelkészeink a trónralépett Mihály király Őfelségére.

Mi az Unitárius Egyház hivei mélyen érezzük a király személyi kiválóságának nagy jelentőségét s sokszor tapasztaltuk, hogy az ország igazgatásában jó volt tudnunk, hogy a politikai pártokon felül volt egy királyi szív, amely velünk érzett a mi szenvedéseink közepette. Legyen azért emléke örökké áldott, pihenése csendes s az uj királynak gyermeki szivéből áradjon szét olyan szeretet, amely képessé teszi országunk vezetőit részrehajlatlan szeretettel teljes, igazságos és sikeres, boldog és nyugodt életet eredményező kormányzásra.

Unitarian school for the ministry
Berkeley
California
America

TŰZHELY MELLETT

Isten felé . . .

Óh, milyen magosan ván az a hegy,
ahol Te lakol: Isten.
Reménytelt vágyaink mindennap Hozzád kivánkoznak,
de erőtlen lábaink hiába kapaszkodnak
a meredek uton:
sohsem tudunk odáig feljutni.

Pedig milyen szép lehet
a te Isten-országod.
Csodálatos hely,
milyen az Olimpus s Parnasszus sem volt,
s hogy hódol ott minden alásan Neked!
Hogy vágyunk mi is oda:
a csend, a hit, a béke bibor-honába!

De mi nagyon parányok vagyunk
s nagyon erőtlenek.
Csak kapaszkodunk,
de nem jutunk fel Hozzád.

Óh Uram Isten,
nyujtsd ki a karod,
segits fel magadhoz a meredek uton
s mutasd meg a Te orcádat . . .

Mert olyan-olyan nagyon vágyunk Tehozzád!

S. Nagy László.

Mégcsak egy félév az élet...

I. Fejezet.

Bódult, mély álomból ébredt Balogh István. Az izzadtság elöntötte minden tagját, s valami nagy, lenyügöző erőtlenség uralkodott egész testén. Ébredező öntudata halk beszélgetést fogott fel, mely mellőle jött valahonnan, de amelynek szavait nem tudta megérteni. Bágyadtan felerőltette nehéz szempilláit, csak annyira, hogy alóluk ki tudjon leselkedni egy kicsit. Először semmit sem látott, azután, hogy a szeme hozzászokott valamicskét a világossághoz, fehérköpenyes, szemüveges orvosokat pillantott meg maga mellett. Az egyik, öregebb, sürü szemöldökü férfi volt, mellette egy fiatalabb, jóképü ember magyarázott valamit.

— A lázlista? — kérdezte az öregebb.

— Állandóan hőemelkedés, még pedig magas. — Felelte a fiatalabb. — Különben is a Röntgen-kép mutatja, hogy a jobb szárny már teljesen elvizenyősödött, s a balszárny is erősen meg van támadva.

— Megbirna egy mütétet?

— Kétlem, Méltóságos uram, a szive is nagyon gyenge. Oxigénnel ugyan próbálkoztunk, de...

— Nincs remény, mi? Persze, elhanyagolt tuberculosis, végső stádium.

— Pár hónapig még elhuzza, s hátha addig megerősödnék a szive annyira, hogy egy mütétet kiállhatna..?

— Legfeljebb egy féléve van hátra... s ilyenkor a sziv nem szokott csodákat müvelni. Hanem hát majd meglátjuk.

S a két orvos beszélgetve tovább haladt. Azt hitték, a páciens alszik. Ám Balogh István nem aludt már. Minden csepp vére a fejébe tódult, a szive lázasan dobogott, s életre rémült agyában csak ez a pár szó dübörgött észtvesztően: „Legfeljebb egy féléve van hátra!“

Két éve feküdt már a szanatóriumban, tudta jól, hogy nagy beteg, de sohasem hitte volna, hogy ennyire rosszabbodjék a dolog. „Legfeljebb egy féléve van hátra!“ Irgalmas Isten, hát lehetséges lenne, hogy ő, Balogh István, a Boldogfalvi Balogh család utolsó sarja, annyi szép reménynek letéteményese, a Zilahy Blanka vőlegénye csakugy kimuljék a világból, mint akármelyik földi féreg, akinek nincs predikátuma, nincs történelme, nincs bájos, finom, előkelő, szép menyasszonya, s akit nem vesznek körül drága doktorok, hogy a lélekzetét is lessék, ha egészséges-e? Legfeljebb egy féléve van hátra!.. Ez a test, amely annyi leánynak, asszonynak volt gyönyörüsége, ezek a szemek, melyben állitólag menyországokat fedeztek fel, ez a dobogó sziv, mely ugy tudott lelkesedni, égni, szeretni... hogy ez a test megmerevedjék, ezek a szemek meghomályosodjanak, s az a tüzes sziv megszünjék dobogni? Lehetséges-e? Ó, lehetséges-e?

Nem tudott megbékülni a gondolattal, hogy legyen egy óra, mikor Balogh István megszünik lenni.

S ha még nem mondották volna meg az időt is. Ha azt mondották volna: „Ó, még elélhetsz sokáig, ha jól vigyázol magadra“. Ha adtak volna valami reményt . . . Mit bánta volna, ha hirtelen, váratlanul egyszer csak elszenderül . . . hiszen mindenkit érhet baleset: elütlet egy autó, elgázolhat a vonat, leeshetsz valamelyik szakadékba, vagy megmérgezhet egy gomba, amit ebédre jóizüen elfogyasztottál . . . De igy? Hogy pontosan megmondják: „Legfeljebb még egy félévig . . .“ Ó, ez örjitő valami . . .

A szanatórium többi betege már régen kint sétált a friss tavaszi napsütésben, de ő még mindig ágyában hevert tusakodva. Az ápolónő többször megszólitotta, kelljen fel már s sétáljon egyet ő is, mint a többiek. Nem szabad elhagynia magát. A sok nógatásra aztán mégis csak felöltözött ő is s lement a szanatórium parkjába. Utálta azt a helyet. Minden olyan sablonos, még a fenyőfák is, amelyeket kertész ültetett s a virágok is, mintha azok is tüdőbetegek lennének, páciensek, olyan bágyadtak és szintelenek.

Leült rendes helyére a karszékbe s az ápolónő becsomagolta.

Kábultan próbált gondolkozni. Ha már meg kell halnia . . . Ó, szinte lehetetlen! De ha csakugyan ugy volna . . . akkor kell valamit tennie. Nem várhatja meg tunyán, védekezés nélkül, folytonos remegés között, mig a halál összeszoritja csontkezét a torkán . . . Vad élnivágyás ágaskodott fel benne! De ha nem lehet, hát legalább haljunk meg szépen. Tervek kergették egymást a fejében. Először arra gondolt, hogy kiszökik a szanatóriumból, beleveszi magát valamelyik éjjeli lokálba, részegre issza magát s aztán . . . aztán egy golyót . . . oda, a szive közepébe, mely még arra sem jó, hogy legalább egy mütéthez segitse, a reménynek egy utolsó megcsillanásával. Ám sohasem szerette az italt annyira, hogy be tudott volna rugni tőle. S aztán ugy emlegessék-e, mint egy részeg disznót, aki ott halt meg a mocsárban, borgőzös fővel, öntudatlanul? Nem. Ez nem jó terv. Valami mást kell tennie. Villámlás erejével egy gondolat szökött az agyába. Hazamenni! Haza Boldogfalvára, meglátni mégegyszer a menyasszonyát, megcsókolni még egyszer az ajkát, elbucsuzni az ősi birtoktól, istenhozzádot mondani gyermekkora játszóhelyének, apja, nagyatyja házának s aztán szépen, békésen elszunnyadni, az ősi birtok utolsó gazdája . . . visszajött meghalni . . .

Ez az, ezt fogja tenni. Lázasan látott neki terve keresztülvitelének. Megszámolta a pénzét, épp elég hazáig. Kibontakozott takaróiból, csak a téli kabátját tartotta meg, az jó lesz az uton s aztán egy óvatlan pillanatban eloldalgott a veteményes kert felé. Szerencséje volt, a veteményes üres volt, senki sem dolgozott benne. Végig ment a murok és a hagyma ágyások között, s mire ereje cserbenhagyta volna, kilépett a kis hátsó kapun az utcára. Neki támaszkodott a keritésnek. A menekülés izgalma kimeritette.

De nem szabad most pihenni, észrevehetik, visszavihetik s ó, jaj, most nem akart már visszamenni a komoly, nehézszagu kórterembe, a tudós orvosok közé, akik olyan jól tudják, hogy ő neki már csak félév az élet! Összeszedte minden erejét s valahogy elvánszorgott a legközelebbi főutcáig. Odaintett egy arra haladó fiákert s belevágta magát.

— A vasutra!

II. Fejezet.

Éjfél is el volt mulva már, mikor a vicinális megérkezett Boldogfalvára. Balogh István fáradtan kászolódott le a hitvány kupéból, mely agyonrázta, kemény ülésével összetörte amugy is gyönge testét. Hja! mikor még egészséges volt, szép sárga hajtókocsi szokta várni itt az állomáson, vagy pláne bent a városban, ahol a rendes vonatot fel kellett cserélni a vicinálissal. Miért is nem sürgönyözte meg, hogy jön?! De hát ugy szaladt, ugy menekült a szanatóriumból, semmi más gondja nem volt, mint hogy minél messzebb kerüljön attól a kegyetlen helytől, ahol kimondták rá a halálos itéletet: „Legfeljebb még egy féléve van“.

Az állomáson nem volt senki, az álmos bakter is behuzódott az állomás-épületbe, mihelyt a vonat tovább indult. Balogh István egyedül maradt. Körülnézett a hold fényénél, amely ezen az estén kivételesen tisztán ragyogott be mindent, fát, bokrot, követ. Jó félórányira volt a falu az állomástól, de hát nem volt egyebet mit tenni, ha csak nem akart a fülledt, áporodott levegőjü bakterházban aludni. Elindult hát az uton a falu felé. Az idő meglehetősen hüvös volt, a tavasz feslő hevülete még nem tudta felmelegiteni a levegőt. Balogh István összehuzta nyakán a télikabátját. A vonaton vért köpött, jó lesz vigyázni, nehogy hamarább érje utól a kaszás, mint tervét megvalósithatta volna. Egyébként a friss levegő még jót tett neki. Felfrissitette, láztól égő homlokát lehüsitette, s uj erőt kölcsönzött fáradt tagjainak. Sokkal hamarább ért be a faluba, mint gondolta volna. Gondolatai ugy elfoglalták, hogy mire észrevette magát, már bent járt a falu első házai között. De most hová, merre? Ősi kuriájában senki sem lakott, kulcsa a papnál volt, aki távollétében az egész birtokot is gondozta helyette. Megállott egy pillanatra, hogy gondolkozzék. Szétnézett a falu egyszerü, de szép, fehérre meszelt házai felett. Csendes volt a falu, még a kutyák is aludtak már, elvétve vakkantott egyet-egyet valamelyik, ha álmában nyöszörögve megfordult a másik oldalára. Hirtelen azonban távoli zörgés támadt, mely egyre erősödött. Valami szekér jött arrafelé, nemsokára láthatóvá vált a viharlámpa, mely elől a kóberhez volt erősitve. Utazó csizmadiák lehettek, akik valami vásárra voltak igyekezőben. Balogh Istvánnak egy gondolat ötlött az agyába. A szekér Keményfalva felé robogott, s Keményfalván lakott Zilahy Blanka. Nem gondolkozott sokáig, amint közelébe ért a szekér,

eléjeszaladt, s kitárt karokkal intett, hogy álljanak meg. A kocsis megrántotta a gyeplőt, s a lovak tüszkölve, kapaszkodva álltak meg pár lépésnyire Istvántól. Körül a kutyák mindenütt felriadtak, vad ugatással rágták a keritések alját,

— Hej, mi az ott — kiáltott le a kocsis, szép, nagy bajszu székely, — tán csak nincs zár alatt a falu?

Balogh István közelebb ment hozzá, s a zsebében kotorászva összeszedte megmaradt pár pénzdarabját. Jobban beszél az, mint száz kérés, rimánkodás.

— Keményfalva felé mennek ugy-e? — kérdezte a kocsistól.

— Arra mi, arra megyünk, — felelte az, gyanusan végigméregetve Istvánt.

— Nem vinne-é el engem odáig, hiszen csak egy hajitás ide, de én fáradt vagyok nagyon.

S azzal feléje nyujtotta a markában összegyüjtött pénzdarabokat.

— Hásze, ha csak ez az egész, jöjjék fel ide a bakra mellém, a többiek ugyis mind alusznak bent, a kóber alatt. De ne nyujtogassa nekem azt a pizt, mer még elveszem!

Hanem azért nem vette el. Jómódu székely gazda lehetett, aki megvette az árát annak, aminek illett; ilyen fajta szivességekért azonban átallotta volna elfogadni valamit. Nem lesz az a szekér nehezebb ezzel az eggyel, különösen, hogy olyan rossz bőrben van a szegény. Bizony csak hálni jár belé a lélek.

Rövid volt az ut, jó két lova volt a gazdának, tiz percbe sem került, s már feltünedeztek a Zilahy kastély magas jegenyefái. A falu innenső végén volt épitői még a boldog béke éveiben épitették. Szolgabiró lehetett valamelyik ős, nem félt a rablóktól, azért nem huzódott be a faluba védelemért. Aztán jött a világháboru s akkor már nem bánták volna, ha egy kissé demokratikusabban közelebb lehettek volna a községházához, de akkor már késő volt. Jó hangos kutyákat tartottak hát, s puska volt mindig a kéznél, amig csak a világégés le nem zajlott.

— Itt álljon meg, legyen szives. — Kérte István a gazdát, s amint a lovak megálltak, lelépett a szekérről.

— Hát ha már pénzt nem akar elfogadni, fogadja el a köszönetemet, — mondta, s kezet nyujtott. — Tartsa meg az Isten.

— Köszönöm, engem már csak valahogy megtart, de jól vigyázzék az ur is, hogy tartsa meg az Isten, mer erősen cigány bőrben van, sértésként ne vegye....

Balogh István kelletlenül vont vállat. Hát már ez is?.. Azzal megemelte a kalapját s átlépett az országutról a kastélyhoz vezető utra. A gazda fejcsóválva nézett utána, de aztán megcsapkodta a lovait s tovadübörgött a szekerével. Jókora park vette körül a kastélyt, s a sürü fák között István alig találta az utat. Lélektelenül ment a nagy fák alatt, valami nagyon a mellére feküdt, nem tudta mi az, a tüdeje-e ujra, vagy a kiismerhetetlen sötét ösztönös félelme?

Még el sem hangzott a szekér egyre távolodó zörgése, mikor valami uj hang ütötte meg a fülét. Zenei hangok voltak, de valami olyan szerszámokkal fujva, ütve és huzva, amilyennek ő eddig nem hallotta mását. Megdöbbenve állott meg egy pillanatra. Vajjon nem csak a láz játszat vele rémmeséket? De nem, a zaj, vagy zene egyre erősebben hangzott, lehetetlen volt, hogy hallucináció legyen. Meggyorsitotta lépteit. A fákon keresztül világosság csillant feléje, tehát ébren voltak a kastélyban. Elhagyta a fákat s kiért a tágas udvarra, hol a főlépcső volt, földszintjének minden ablaka fényárban uszott. Oldalt nagy nyitott veranda terpeszkedett, a szobából kivezető ajtó tárva-nyitvá volt s kiömlött rajta a zaj, zene és vidám kurjontgatások szines zagyvaléka. István megdöbbenve állott meg. Ebben a kastélyban már régóta nem volt vigasság; mióta a ház ura meghalt, s a kastély urnője özvegyen maradt, azóta itt nem mulattak. S azonkivül a menyasszonya még nem régen is azt irta a levelében, hogy ugy élnek ketten, az édesanyjával, mint valami apácák, visszavonulva és csendesen.

Odalopakodott a verandához és beleselkedett a felfutó vadszőlő indái között. Furcsa látvány tárult eléje. A zongoránál a gyászoló özvegy ült, de egyáltalán nem látszott gyászolni. Vad, erős ütemü melódiát játszott, az afrikai négerek tam-tamos, monotón zenéjére emlékeztetett a dallam, s a zongora hurjaira rárakott kulcsok, villák, kanalak, zörögve, csörögve ugrándoztak, pokoli harmóniát teremtve. Mellette valami ismeretlen, divatos ruháju ur játszott egy hegedün, de az sem olyan volt, mint a rendes hegedük szoktak lenni; tölcsér volt erősitve az oldalára s a hegedü ugy búgott tőle, mint egy duda. Tovább ismét két ur állott, egyiknek a kezében réztányér, másiknak dob, s ütötték a taktust mindketten valami fakanállal. A zongora körül fel voltak szedve a szőnyegek s a parketten három vagy négy pár táncolt, jobban mondva ugrált a zene ütemeire. Mindnyájan, a zenélők is, meg a táncolók is, valami hihetetlenül groteszk látványt nyujtottak, minden tagjuk rángatódzott, csavargott, vonaglott a zene ütemeire.

Balogh István megkövülten állott a veranda oszlopához dőlve. Nem tudta, ébren van-e, vagy álmodik! Mintha Szent Vitus láza szállta volna meg az egész társaságot ott bent a szobában, ugy néztek ki s Istvánnak megfordult a fejében hirtelen, hogy talán orvosért kellene szaladni. Hirtelen azonban eszébe ötlött, hogy olvasott ő valami uj, modern táncról, még a szanatóriumban valamelyik lapból, melyet a kalifórniai zugkocsmák részeg néger munkásaitól sajátitott el a civilizált Európa. Most emlékezett a nevére is, Csárlsztonnak hivták. Bizonyára ez kellett, hogy legyen, amit ott bent a szobában müveltek.

Valami kellemetlenül hideg, kiábránditó érzés szaladt végig az István szivén. Szeme megbüvölve tapadt oda az egyik táncosnő alakjára. Hát ez lenne az ő menyasszonya, a finom, müvelt előkelő Zilahy Blanka? — megdörzsölte a szemeit. Sajnos azonban,

nem tévedett. Az az ugráló, rángatozó, vonagló nöstény ott a parketten, az Zilahy Blanka volt.

Egy dübörgő finálével véget ért a zene, megállottak a párok s vadul tapsoltak folytatásért. Mindenki lihegett, izzadott, de azért mindenik táncolni akart még. Ám megjelent a cselédség s tálcán frissitőket hordott körül, le kellett tenni a tánc folytatásáról. A párok letelepedtek körül a szobában, ahol épen helyet találtak, az egyik azonban, egy férfi és egy nő, kezükben frissitőkkel, kiléptek a verandára. István riadva ismert Blankára a hölgyben. Még jobban a mély homályba huzódott, melyet a veranda és a ház összeszögellése alkotott. Elnézte azt az imádott arcot, mely máskor a megfontoltság, fenkölt büszkeség és hideg nyugalom vonásait viselte magán. Most felhevülten, mély árnyékkal a szemei alatt, inkább emlékeztetett valami fővárosi parketttáncosnőre, mint a büszke Zilahy család nemes sarjára.

Blanka és az ismeretlen fiatalember intim suttogásba mélyedtek egymással. Most valami szentimentális hasonlatot mondhatott az ifju, mert mindketten a teljes pompájában ragyogó holdra néztek s a Blanka ajkán felcsendült egy ezüstös, csengő kacaj. Még nevetett Blanka, mikor a fiatalember hirtelen hozzáhajolt s megcsókolta a nyakát. Tehetetlen dűvel szorult össze a Balogh István keze, de nem volt annyi ereje sem, hogy megmozduljon. Ó, Blanka, Blanka, fohászkodott fel néma kétségbeesésében, csak most az egyszer légy a régi büszke hölgy, a megközelithetetlen, a foltnélküli, . . . csak most az egyszer mérd végig a te fagyos, megsemmisitő tekinteteddel ezt a ficsurt itten, aztán hagyd itt leforrázva, megsemmisitve s én elfeledem, amit láttam, szolgád leszek, ugy köszönöm meg, hogy szivemnek legalább ezt az egy illuzióját nem ölted meg . . !

Blanka ijedten rezzent össze a csókra, hirtelen hátra nézett, vissza a szoba felé, hogy nem látta-e meg valaki? Aztán negédes nevetéssel legyintette meg a merész szivvadász arcát.

— Vigyázzon, maga oktondi, még valaki meglát . . .

Egy világ dölt össze a Balogh István lelkében. Egy világ, vagy egy élet? Amiért ellopta halálraitélt életét a kórházból, amiért utolsó erejét megfeszitve idevánszorgott, minden reményét, hogy a hátralevő pár hónapot legalább méltóvá tegye az elkerülhetetlen elmuláshoz . . . most minden-minden összedőlt, porrá lett, megsemmisült. Felnyögött keserü, kinos jajjal s azzal elengedte a veranda oszlopát. Elindult imbolygó, vánszorgó lépésekkel ki, kifelé ebből a sodomájából nyomoru éltének. Azok ott a verandán rémülten riadtak össze, sikolyukra összeszaladt az egész társaság, ugy bámulták azt a rozoga vázat, találgatva, tolvaj-e, kisértet-e, kóbor szegénylegény-e?

A ház asszonya kikiáltott erős, parancsoló hangján, de amiben egy kis rémület is rezgett:

— Eresszétek el a kutyákat! Hallottátok? Eresszétek el a kutyákat!

Folyt. köv. *Szent-Iványi Sándor.*

NŐK VILÁGA.

Soha.

Levelek, levelek
hullanak, peregnek.
Peregnek, temetnek
s mindent elfelednek.

Költöző madarak
repűlnek, szállanak;
elszállnak, elválnak
s új hazát találnak.

Tört szivek vérezők,
bús szemek könnyezők
s tán mit se remélők . . .
könnyeznek, véreznek,
epednek, szeretnek . . .
Soha nem felednek.

Ürmösi Károlyné.

Mrs St. John kolozsvári látogatása.

A kolozsvári Unitárius Nőszövetségnek ritka kedves vendége volt szept. 16—18 napjain Mrs St. John, ki a prágai világkongresszuson mint az Amerikai Unitárius Nőszövetség delegátusa vett részt. 1905-ben járt itt először férjével, ki az első philadelphiai unitárius gyülekezet papja volt; 1910-ben ujra itt voltak együtt, hogy a Dávid Ferenc születése 400 éves évfordulóját velünk ünnepeljék.

Azóta hűséges élettársát elvesztette és azután hosszasan nem járt Európában. Két év előtt, midőn az Amerikai és Angol Unitárius Társulatok fennállásuknak 100 éves évfordulóját ünnepelték, átjött az angliai ünnepnapokra.

Szeretetének és rokonszenvének újabb bizonyitéka ez idei látogatása. Szentmiklósyné Pákey Márta szép otthonában volt elszállásolva és szept. 17-én szombaton délután a Leányotthonban tiszteletére egy kis összejövetelt rendeztünk, melyen teázás után Szentmiklósyné üdvözölte nevünkben és megkértük, hogy beszéljen nekünk munkásságáról.

Ő az Amerikai Unitárius Nőszövetség nemzetközi bizottságának vezetője s évente négyszer nyomtatott lapokon számol be a világ minden táján lakó unitárius és más szabadelvü keresztény asszonyokkal folytatott levelezéseiről.

A prágai kongresszus befejező nőgyülését választotta most előadása tárgyául és minden szaván látszott, milyen öröm tölti el, hogy e gyülésen olyan sok különböző nemzet asszonyai gyültek össze és mindegyik kitartó munkáról és biztató előhaladásról számolhatott be.

E gyülésen az erdélyi asszonyokat Boros Györgyné, a pestieket Mihalovitsné Jéger Piri képviselte.

A svájci, belga, holland nődelegátusok kulturális feladatokról — utóbbi egy nyaraltatási akcióról is — tettek jelentést; a párisi nőket Madame Loyson képviselte, a dán csoportot, mely csak másfél éve alakult meg, Kirkegard bölcsész felesége. Németországban 3 unitárius csoport van: Frankfurt, Aussig és Köln városokban; első a legnépesebb, — de a kölnit egy kiváló asszony képviseli: Dr. Carola Barth, kit nemrég tisztelt meg a königsbergi egyetem teológiai fakultása a doktori címmel. Nehéz úttörő munkát végez Topliski asszony Bulgáriában, ki tavaly elhalt férje utolsó kívánsága szerint igyekszik az általa alapitott unitárius csoportot fenntartani és erősíteni; ugyszintén nehéz viszonyokkal küzd a Rohrer házaspár Jeruzsálemben. A háboru alatt Egyiptomba voltak internálva, most pedig eljövetelüket követő napon házuk összeomlott a földrengés következtében.

Legnagyobb lelkesedéssel beszél Mrs. St. John a prágai unitáriusok nagyszerü munkájáról. A Capekné asszony beszámolója volt a prágai nőgyülés egyik legértékesebb pontja. Az angol nőliga vezetője Miss Brooke Herford saját törekvéseiket ismertetve, felhivta a többi nődelegátusokat a felebaráti szövetség fejlesztésére; az angol nőligák e téren nagyon szépen müködnek. Nemrég egy egyedülálló fiatal leány utazott Délafrikán át Uj-Zeelandba s útjának minden állomásán pártfogó és jóindulatu baráti támogatást biztositottak számára az unitárius nőszövetkezetek.

Mrs Morley a britt nőliga nemzetközi megbizottja külön felemlitette, hogy mennyire meg voltak elégedve az utolsó erdélyi magyar leánnyal, Diószeghy Erzsébettel, ki két évet töltött a Channing House-ban. Miss Herford jelentésében hangsulyozta, hogy mennyivel kisebb a britt szervezkedés az amerikainál. Az csak 20 éves multra tekint vissza, mig az amerikai asszonyok már 45 év előtt szervezkedtek.

Szól Mrs St. John befejezésül a 20.000 taggal biró Amerikai nőszövetség nagyszerü munkásságáról. Minden munkaágat külön bizottság vezet s mosolyogva teszi hozzá, hogy mindegyiknek vezetője a maga munkásságát tartja a legfontosabbnak.

A mi szempontunkból az ő munkássága a legfontosabb s hálás szivvel bizonyitjuk, hogy teljes odaadással teljesiti vállalt szép, de nehéz feladatát.

Nőszövetségünk alelnöke, Boros Györgyné mondott nevünkben érdekes előadásáért köszönetet.

Nagy örömünkre szolgált, hogy ez alkalommal a Leányott-

honban láthattuk vendégül, mert ennek sorsát különösen a szivén viseli.

Nagyon emelte az összejövetel hangulatát, hogy egy kedves angol házaspárt Mr és Mrs Evanst szintén vendégül láthattunk. Ők is örvendtek, hogy alkalmuk volt itt megismerni Mrs St. Johnt, kinek neve a nemzetközi unitárius érintkezésben immár fogalom. A prágai kongresszus egyik erdélyi résztvevője azzal a benyomással jött haza, hogy Mrs St. John ma a legkiválóbb unitárius asszony.

l. a.

Külföld.

Szabadelvü vallásos kongresszus Prágában.

Az emberi életnek egészséges fejlődéséhez hozzájárul az, hogy az ember egyfelől ragaszkodjék a *múltban* megérlelt drága értékekhez, másfelől pedig iparkodjék folytonos eleven erővel *új* értékeknek és igazságoknak a megismerésére és megbecsülésére. A jelenben élő emberi arc tehát egyfelől hátra, másfelől előre-tekint s ez óvatos eljárása menti meg az egyoldalusságtól és ferde élettől. Sajnos, társadalmi és általán közösségi életünkben nem ilyen egyszerü a dolog, mert a legtöbb emberi intézmény egyoldalú s azért találkozunk az u. n. *konzervátiv* és *liberális,* sokszor egyoldalú törekvésekkel.

A világháborut befejezése után a szabadelvü (liberális) törekvések számlájára irták, mint amelyben a legmodernebb eszközöket vették figyelembe az emberirtás szempontjából s egyes országoknak katasztrófája (szerencsétlensége) is a liberális szellemü mozgalmak és ténykedések eredményeként volt feltüntetve. Igy aztán a konzervativ irányok, melyek a mult értékeinek kizárólagosságát hirdették a jelen ujító törekvésekkel szemben, mindenfelé elementáris erővel léptek fel s ma — azt mondhatnók — a konzervátivizmus uralja a világot.

Természetes azonban, hogy az élet egésze megköveteli a *haladást* is s igy a szabadelvü törekvéseknek meghalniok még akkor sem lehet, ha gyenge életerővel rendelkeznek.

Az a szabadelvü vallásos kongresszus, amit az idén szept. 4—8 napjain Prágában tartottak főként az angol és amerikai unitáriusok irányitása mellett, arra volt hivatva, hogy a vallást illetőleg a fejlődést és a fejlődés előmozditására az egyéni lelkiismereti szabadságot s mindezek létesithetésére az egyes nemzetek határain kivül is a szerveződést, illetve a testvéri-jobb nyujtását lehetővé tegye.

Épen Prágában — ugylátszik — azért tartották, hogy az ottani nemzeti egyháznak a törekvéseit, melyek az egykori huszita-

mozgalmak folytatásaként egyházi és vallási fejlődést jelentenek, megvalósitani segitsenek. Az sem volt másodrendű cél, hogy azt a növekvő és erőteljes unitárius mozgalmat, amelynek az irányitója és pedig szorgosan dolgozó és lelkes irányitója Dr. Capek és felesége, kifejlődésében bátoritsák és támogassák.

Amint Dr. W. H. Drummond a kongresszus titkára mondta, a cseh nemzeti egyháznak prágai püspöke, a néhai *Dr. Farsky*, aki nem régen halt meg, teljes erejével müködött közre, hogy ez a kongresszus létrejöhessen, melyet ő maga már meg sem érhetett.

A kongresszus hivatalos cime: „A szabad keresztény és más vallásos liberálisok nemzetközi kongresszusa“ volt s azon az idegen vendégek névjegyzéke szerint 14 ország polgárai közül mintegy 146 delegátus vett részt. Legtöbben Németországból (37), ahonnan kiemelendő prof. Baumgarten, Rudolf Otto, Martin Rade és Niebergall neve, akik mindannyian legalább is európai hirü kiválóságok. Számszerint következett Anglia (28), akik közül T. Rhondda Williams felejthetetlenül szép előadást tartott egy nyilvános összejövetelen, ahol kb. 1300-an vettek részt. Amerika 3-ik helyen állott (24), akik közül Dr. R. Shippen, aki a kongresszus előtt minket is meglátogatott itt Erdélyben, beszélt a nemzeti egyház templomában s Dr. Bradley chikagói unitárius lelkész mondott nagyon de nagyon hatásos rövid beszédet a liberális mozgalmat illetőleg. Hollandia, Magyarország, Franciaország, Svájc, Dánia, Belgium, Itália, India, Délafrika, Palesztina volt képviselve még s Romániából mi erdélyi unitáriusok 13-an vettünk részt a kongresszuson. (Bartha Miklós, Dr. Boros György és felesége, Gálfalvi Sámuel, Gálfi Lőrinc, Dr. Kiss Elek, Kovács Kálmán, Lőfi Ödön, Marosi Albert, Pethő István, Simén Domokos, Dr. Varga Béla, Zoltán Sándor.)

A vendégek nagy része a Hotel Beranek (Fehérbárány vendéglő) c. vendéglőben s más részük intézetekben volt elhelyezve s talált kényelmes lakást. Az étkezés lehetőleg mindig együtt volt s együtt voltunk a nemzeti szinházban is, hol a kongresszus tiszteletére Smetana nemzeti muzsikus egyik darabját adták elő (Az eladott menyasszony). A Radio palace-ban a város adott egy esti bankettet a kongresszus tagjainak a tiszteletére s arról is gondoskodás történt, hogy a tagok villamosokon megtekinthessék Prága nevezetességeit s főként a várat és épületeit.

Csaknem minden előadás a Representations-House-ban volt. Ez a gyönyörü épület előadói termekkel általában előadások tartására van épitve, amire természetesen minden valamire való városnak szüksége volna.

A kongresszus maga 5 napig tartott, vasárnap (szept. 4.) kezdődött s csütörtökön ért véget. Vasárnap d. e. a cseh nemzeti egyház templomában volt egy szép istentisztelet, hol Shippen és Drummond urak mondtak üdvözletet s egy félórával későbbi kez-

dettel tartottak Capekék istentiszteletet a Representations-Hause-ban, mivel nekik templomuk még nincsen.

Este 7 órakor nyitotta meg a kongresszust az emlitett épület nagytermében mintegy 1200 ember előtt Prasek Ferdinand cseh képviselőházi tag. Az ott levő nagyszabású orgonán hatalmas orgonajátékot produkált egy ifju ember s aztán elhangzott a megnyitó mellett a különböző országok képviselőinek az üdvözlete. A magyarországi unitáriusok üdvözletét Józan Miklós püspöki vikárius, a romániai (erdélyi) unitáriusokét pedig Dr. Boros György egyh. főjegyző tolmácsolta. Az üdvözletek után hangos taps nyilvánult meg minden esetben. A köztársasági elnök is üdvözölte a kongresszust, melynek ő is megelőző esetekben nagyon szorgalmas és tekintélyes tagja volt.

Hétfőn fél 10-től fél 11-ig a kongresszus nagy halottjai szellemének áldozott, Heering leideni tanár néhai Dr. Roessingh leideni egyetemi tanárról, volt elnökről emlékezvén meg; Vienot francia tanár néhai Roberty párisi papról szólván, Dr. Drummond Dr. J. E. Carpenterre emlékezvén s Prochazka cseh püspök néhai Dr. Farsky tevékeny alakját állitván a kongresszus elé.

11-től fél 1-ig „Mit köszönhet az élet szellemi magyarázata és az Isten fogalma a bölcseletnek és lélektannak?“ c. tételről felolvasott Kozák prágai tanár, Dr. Wijngaarden holland professzor és Dr. Varga Béla teol. tanárunk.

D. u. előadás volt még Comeniusról, a nagy nevelőről, aki annak idején Magyarországon is huzamosabb ideig tartózkodott s a csehszlovák nemzeti egyház létesüléséről; este meg a színházba mentünk.

Kedden fél 10-től fél 11-ig egy francia előadást hallgattunk meg Wagner Károlyról, mint vallási úttörőről a modern Franciaországban s fél 11-től fél 1-ig istentisztelet, vallásos kultusz s hagyományos formái a modern szükséglethez viszonyitva cimen felolvasott Dr. Kovar cseh prof., Tschirn Wiesbadenből s Rev. F. H. Vaughan Angliából, amely tárgyhoz, bár megbeszélés tárgyát képezte, az idő előhaladottsága miatt csak Dr. Rudolf Otto marburgi tanár szólott hozzá nagy érdeklődés közepette.

D. u. Husz Jánosról volt egy előadás s este pedig Capek elnöklete mellett egy nyilvános gyülés tartatott mintegy 1300 ember jelenlétében a Slavonic Island-on, hol Dr. Bradley, Niebergall, Rev. T. Rhondda Williams és Stejskal cseh püspök beszéltek, miközben igen szépen énekelt is a hatalmas közönség. Igen érdekes volt az utolsó ének, amikor a nemzeti dalukat, azaz a himnuszt énekelték, amelynek a végén „Azt mondják, nem adnak engem galambomnak“ dallamára zengettek el valami cseh szöveget. Mi magyarok nagy derültséggel hallgattuk ez utolsó akkordokat.

Szerdán fél tiztől fél tizenegyig Dr. Baumgarten kieli német tanár tartott előadást az egyéniség és társas szellem a protestáns egyházakban címen. Fél 11— fél 1-ig a modern vallásos nevelésről olvasott fel Dr. Carola Barth német igazgatónő, Dr. Capek

prágai unitárius lelkész és a hozzászólásokat bevezette az angol Miss Drummond, kit követett Niebergall német professzor s majd Dr. Kiss Elek dékán s még egy páran.

D. u. a város megtekintése csoportosan villamoson.

Este volt a Radio palace-ban a nagyszabású bankett, mely után a közönség a karzatokra vonult s ott fogyasztotta el a feketét és baráti társalgást folytatott.

Csütörtökön fél 10— fél 11-ig a demokratikus eszméknek és a nemzetközi viszonynak a vallásos felfogásra gyakorolt hatásáról előadott Dr. Auer bostoni tanár és Fritze kölni lelkész. Fél 12-től 1-ig a kongresszuson résztvevő egyházakhoz küldendő határozatot állapitották meg s intézkedések történtek a jövő kongresszusra vonatkozólag, valamint köszönetet nyilvánitottak a jelen kongresszust teljes sikerhez vezető minden résztvevőnek és közreműködőnek.

D. u. 2 órakor a nők megkoszorúzták a köztársasági elnök feleségének a sírját (Masarykné), aki unitárius volt.

5 órakor a szabadelvű keresztény nők nemzetközi egyesülete tartott összejövetelt, hol a mi részünkről beszámolt Dr. Boros Györgyné unitárius nőszövetségi képviselőnk.

Fél 8-kor az ifjusági gyűlést tartották meg, melyen Budapestről Kiss Jenő orvostanhallgató s tőlünk Pethő István és Simén Domokos lelkészjelöltek vettek részt.

Még azt emlitjük meg, hogy a kongresszus vezetőelnöke hétfőn a német Dr. Rade tanár, kedden a holland Broekman, szerdán a francia Wantier d'Aygaliers, csütörtökön az angol A. Hall lelkész volt.

A kongresszus tagjai a szeretet szellemében érintkeztek együtt s a jóbarátság érzése mellett azzal távoztunk el és jöttünk haza, hogy részint a határozatok, részint a személyes érintkezések új erőt jelentenek a szabadelvű vallás-erkölcsi élet fejlődésében.

Jövőben foglalkozunk még a kérdéssel. **Dr. K. E.**

Az otthontalanok.

Az elmult nyáron autón egész Kaliforniát beutaztam. Erdélyt gyalog barangoltam be, Angliát bicikli hátáról vettem szemügyre: Amerikához, ehhez a rengeteg darab földhöz, az ember autó nélkül ne merjen hozzá kezdeni. Csehétfalvától Tarcsafalva félóra járás; itt Kaliforniában egy napig kellene gyalogolnod a szomszéd városig, ami autón csak félóra hajtás.

Kalifornia a világ egyik legszebb része; hegymászóknak hegyek, uszóknak tengeröblök, kertésznek, földmüvesnek termékeny talaj. S mégis annyi ok a szomoruskodásra.

Nyár derekán, esőző télben, a végetlen utakon rongyos, éhezett munkások csapatja. Batyu a hátukon, egy falat kenyér, vedlett pokróc a batyuban. Estetájban az útszélen alszanak. Reggeltől estig arra várnak, hogy valami jószivü vagy elunatkozott gépkocsis elvigye őket a szomszéd városig. A szomszéd városban

munkát keresni szanaszét kóborolnak. „Sajnálom, nem segithetek“, — az ajtó becsapódik s ők már mehetnek is tovább.

Ezek az ugynevezett „évszakos munkások“. Santa Cruz városában nagy tavaszi épitkezés folyik; segitő kezekre van szükség. Két hónap alatt a munka elfogy a dolgos kezek nyomán; az odacsődült ezernyi dolgozó munkanélkülivé válik. San Franciscoban a városi hatóság az utcákat javittatja: a vándor munkások San Francisco-felé veszik utjukat. Pénzük vonatra nem telik: gyalog vándorolnak. Mikor ennek a munkának is végére jutnak, a holnap s a *ma* gondja ujra fenyeget. Várostól városig mennek, éheznek, koldulnak. Végre augusztus közepe táján a határtalan kiterjedésü gyümölcsösökben ujra munkát találnak. De ez a munka nem tart örökké.

Ezeknek az embereknek se hazájuk, se családjuk. A fiatal lengyel téglavető, akit egy jó darabig elvittem, keserüen örvendezett: Milyen jó, hogy soha meg nem házasodtam! Útszéli öröm, kikönyörgött, kierőszakolt, pillanatnyi részegülés: ennél többet az élet számukra nem hozott.

Soha még annyira boldog nem voltam, hogy Erdélyben mi még mindig falvakban élünk, mint itt Kaliforniában, mikor az évszaki munkások nyomoruságos sorsát gondoltam végig. Nálunk is vannak szegények, de az ő sorsuk kicsi panasz ezekéhez képest. A mi Szegény Jancsink tele kanállal eszik otthon. „Nem hagyhatjuk éhen veszni, ő is hozzánk tartozik!“ — a falu érzi azt. Ezek az emberek senkihez sem tartoznak, gondjukat senki sem viseli. Ha megbetegednek, lábukat törik, gyomrukat rontják (a sok koplalástól), ki sem ápolja őket; ott halhatnak meg az utszélen. A munka-adók alkalmazzák őket ameddig a munka tart: hogy mi történik velük *azután*, azzal senki sem törődik.

Tudom, hogy fiatal legények, itt és ott a mi hegyeink között, a városba vágynak. De tudjátok-e, fiatal legények, hogy a városban ti magatok erején álltok vagy buktok? Tudjátok-e, hogy a városban az emberek idegenek, s egymás terhét soha-soha nem hordozzák? Tujdátok-e, hogy Angliában, Németországban, mindenfelé az ipari államokban milliók éheznek munka nélkül? Vegyétek eszetekben, *a falu egységét föl ne bontsátok. Hanem ha vágytok több szinü életre, változatosabb tennivalókra, szabad időre, örömre és vigasságra, azt igyekezzetek a falutokban megvalósitani.*

Amerika kitagadottjai, a munkanélküli, vándorló munkások, ugyan szeretnék, ha valami valótlanul boldog hajnalon arra ébrednének, hogy *hazaérkeztek*. Ti ma még otthon vagytok: el ne hagyjátok a biztos fészket. Hanem kezdjetek hozzá és épitsetek tágasabb, napfényesebb, boldogabb lakot. Ha az egész falu összefog, benzingéppel fogtok szántani, aratni, s ami időtök fölszabadul a terhes munkától, azt örömre, vigasságra, tanulásra, szinjátszásra, irásra és olvasásra fordithatjátok. Népházak, könyvtárak, mükedvelő szinházak, séta és játszó terek, úszodák, mühelyek, öntözött

kertek és gyümölcsösök — teremtsetek szebb, emberibb müveltséget kis faluitokban, mint amit ma a városokban a széthuzás, egyéni haszon-keresés, a romlás felé hajt.

Kalifornia, augusztus. *Balázs Ferenc.*

Egyleti élet és munkásság

Dávid Ferenc Egylet gyülése az udvarhelyi körben. Az udvarhelyköri D. F. Fiókegylet aug. 14-én d. u. tartotta meg rendes évi ünnepélyes közgyülését Homoródszentpéteren. Az idő kedvező volt. A közgyülés szépen sikerült. Az érdeklődés és buzgóság nagy közönséget hozott össze. Alig szólalt meg az ünnepélyre hivó harang szava, csakhamar megteltek az ősrégi templom padsorai, valamint ez alkalomra betett padok és székek s a későn jövők és a helybelyiek egy része a szép rendben tartott cinteremben foglalhatott helyet. Istentiszteleten ifj. Kádár Lajos vargyasi segédlelkész imádkozott és prédikált, az énekvezetői tisztet Pálffy Ákos szentpáli énekvezér látta el. Elnöki megnyitót tartott Ürmösi József, intvén a gyülekezetet, hogy a Péter apostoli erős hitet, melyről torony- és templomjavitó és más kulturális munkával bizonyságot tett, továbbra is tartsa meg. Mély hatást keltett Péter Lajos gimnáziumi tanár felolvasása, melyben ismertetve a kereszturi gimnázium történetével kapcsolatosan az udvarhelyköri egyházközségek szerepét s a két Homoródmente népének áldozatos épitő munkáját, figyelmezteti a közönséget, nehogy végzetessé váljék a tanittatási kedv ellanyhulása, végül felhivja az eklézsiákat és nőegyleteket, hogy jelöljék ki a jövő diákjait és segitsenek a szükségesek előteremtésében. Szólót énekeltek: Pálffy Margit, Pálffy Á. harmonium kisérete mellett és Kiss Károly vargyasi énekvezér. Szavaltak: Barra Jolánka, Máthé Zsuzsa, Pálfi Eszter, Hadházi Balázs és Jobb Ferenc székely ifjak és Simén Domokos papjelölt. Titkári jelentését az egyházközségi tagozatok munkájáról felolvasta Sigmond József lelkész. Műsor után a hivatalos rész következett. Előadattak a könyvtári és pénztári jelentések, melyekkel kapcsolatosan a gyülés elhatározta, hogy a rendelkezésére álló pénzzel vásárolandó és egyházközségi tagozatoktól bekérendő ujabb művekkel felfrissiti a könyvtárt. Majd a tisztujitás következett. A megejtett választás Pál Ferencet, a kör köztiszteletben álló tb. esperesét állitotta a Fiókegylet élére elnökül; alelnökök lettek: özv. Kissné Kisgyörgy Berta és Kiss Károly; titkár Bálint Ödön; pénztárnok: Bálint Albert. Ünnepély után közös vacsora s este az ifjuság tánca tette teljessé a sikert, melynek eléréséért az elnökség mellett előkészitésben és rendezésben Bedő Miklós szentpéteri lelkész fejtett ki buzgó munkát. *S. J.*

Jelentés a „Nagyajtai Unitárius D. F. E. Nőkszövetsége“ 2 évi működéséről. 1925. november hó 29-én az unitárius felekezeti iskolában Taar Géza lelkész tartalmas szabadelőadás keretében ismertette nagyszámu hallgatóság előtt a Nőszövetségek célját és fontosságát s fölhivására megalakult és azóta folyton gyarapodik Egyesületünk. Az 1925—26. egyleti évben tartott az egylet 11 rendes és egy bezáró diszgyülést. Évi tagsági dijat 10 leuban állapitotta meg a közgyülés. Az egyleti gyüléseken fölolvasások, szavalatok, énekduettek és karénekek hangzottak el. Minden összejövetel egyházi énekkel és imával kezdődött, ugyancsak ezzel fejeződött be. Falusi asszonyaink megszerették ezeket az összejöveteleket és szivesen vettek részt fölolvasásokkal és szavalatokkal s énekszámokkal. 1926. máj. 16-án a templomban tartottuk bezáró diszgyülésünket nagyszámu közönség jelenlétében. 1926—27. egyleti év 1926 okt. 31-én kezdődött. Az összejövetelek ideje és helye s a tagsági dijak, ugyanazok, mint a megelőző egyleti évben. A szellemi irányitás azonban most ez évben már nemcsak szórakoztató, hanem tanító, oktató, ismeretnyujtó előadásokat is vett föl programmjába. Ez évben a nevelés köréből vett fontosabb kérdésekről voltak szép tanulságos fölolvasások. Karácsony második napján este szindarabbal egybekötött táncmulatságot rendezett a Nőkszövetsége. Az egyleti év folyamán a Nőkszövetsége kebelében megalakult egy 30 tagból álló női énekkar, mely az egyházköri esperesi vizsgálat alkalmával, valamint Husvét második napján a d. e. istentisztelet alkalmával szép énekszámokkal mutatkozott be a közönség előtt. Az év folyamán a Nőegylet elhatározta, hogy egy szép gyászlobogót fog beszerezni, a tagtársak, vagy azok családjában előforduló temetési szertartásokon való testületi megjelenéséhez. Május 29-én szintén a templomban tartottuk egyleti évünk bezáró diszgyülését. Nagyajta, 1927. Taar Gézáné titkár.

A firtosmartonosi Unitárius Nőkszövetsége március hó 13-án, 27-én és április hó 3-án tartott összejövetelt. Május hó 1-én pedig záróünnepélyt rendezett, a nyári munkaidőre beszüntetvén előadásait. Már odafejlődött nőszövetségünk tagjainak munkakedve, hogy maguk keresnek, vagy kérnek szebbnél-szebb épületes és tanulságos anyagot. Igy az önmüvelés terén elértük, amire céloztunk, hogy leányaink és asszonyaink szeretnek olvasni és előszeretettel készülnek az előadásokra. Jövő munkánk kitüzött célja könyvtárunk beállitása. A firtosmartonosi nőkszövetsége is, mint egyesület, minden tagjának összetartása és egymást kiegészitő müködése által tudott a mai szép, példás nivóra emelkedni. Tudjuk, hogy sok helyen nem is tudják e szervezetet megalakitani, mert nincs meg az egymást megértő és egymást kiegésziteni tudó jóakarat. Mi — Istennek hála — kezdettől fogva megértettük és magunkévá tettük a munkás szeretet követelményeit. Egyrészt magunkat müveltük, másrészt jóttenni iparkodtunk. Nem riadtunk vissza, ha néha nehézségek is mutatkoztak, nem kivántunk egymás fölé helyezkedni, hanem mindenki a maga tudása és körülményeihez mérten

részt kiván venni az egységes munkában. Ennek köszönhetjük, hogy mint évkönyvünkben és közlönyünkben is megörökítve van, maradandó emlékeink sorozatát már sok szép tény igazolja. Csak egy nehányat emlitünk itt fel. A szeretet munkája: Az orgona kijavitása, a harangalap első letéteményezése, karácsonyi szeretet adománya, a székelykereszturi Dávid F. Egylet részére juttatott pénzadomány, ujságok és folyóiratok megrendelése stb. Példánkon egyesek is buzdulva, vallásos szivük sugallatát követve, magán ajándékokkal is járultak a szent célhoz. Igy Geréb Mózesné 280 Leu költséggel egy szép boros kancsót szerzett be az Urasztal számára. Nagy Jánosné pedig egy szép virágvázát ajándékozott. Reméljük, ezután is csak növekedni fog összetartásunk és áldozatkészségünk. *Referens.*

Egyházi és iskolai mozgalmak.

A Főtanácsi gyülés, mint lapunk zártakor értesültünk, november hó 6-án kezdődik, mit meg fog előzni 2 napos lelkésztovábbképző, hol a valláserkölcsi nevelés lesz az előadások és megbeszélések tárgya. Közelebbieket később tudatjuk az érdekeltekkel.

A Dávid Ferenc-Egylet évi nagygyülése a Főtanácsi gyülés előtti szombaton d. u. 4 órakor fog megtartatni, szép és tartalmas müsorral egybekapcsolva.

Alapitvány. E. K. Tanács özv. báró Petrichevich-Horváth Kálmánné, Csáky Katalin grófnő azon elhatározását, hogy ismerve boldogult férjének az unitárius egyháznevelés ügye iránt mindig táplált érzelmeit s különösen azt a ragaszkodó szeretetét, melyben kolozsvári kollegiumunkban tanuló ifjak előmenetele, fejlődése iránt viseltetett, — hogy 10.000, azaz tizezer leus alapitványt tett az ő emlékére, kegyeletes érzések között mélyen meghatva, hálás köszönettel fogadja. Különösen emeli az E. K. Tanács minden tagjának kegyeletes érzését az alapitvány bejelentése a mai napon, mikor egy esztendő pergett le az élet nagy óráján egyházunk egyik legkiválóbb fiának, a nemes lelkü báró Főgondnok ur halála óta. Kegyeletének és soha el nem muló hálájának a nagy férfiu iránt E. K. Tanács az alapitványnak hálás köszönete kifejezése mellett való elfogadásakor nehány percig fennállva ad kifejezést.

Aranykönyv. A jobbágyfalvi leányegyházközségben Nagy Jenőné urasszony a husvéti ünnepek alkalmával egy szép urvacsorai poharat ajándékozott a nők részére. Ugyancsak a leányegyházközség lelkes és buzgó asszonyai közadakozás utján, a kicsiny templom szószékére és a papi székre, szép bársony teritőket vásároltak 2000 leu értékben. Istennek áldása és szeretete legyen és maradjon e kegyes és jószivü adakozókon.

Mr és Mrs. Evans 8000 leut adományoztak a kereszturi templomépitésre, 8000-et a Teol. Akadémiának, 8000-et a Leányotthonnak és 8000-et a kolozsvári templomba beszerzendő uj or-

gona költségeire. Hálás köszönetünket nyilvánitjuk a testvéri szeretettel nyujtott szives adományokért.

Hymen. Örömmel halljuk és adjuk tovább a kedves hirt, hogy Lőrinczi László kadácsi lelkésztársunk és Szolga Iluska, Dr. Szolga Ferenc kereszturi tanárunk bájos leánya, házasságot kötöttek. — Alábbi lelkészjelölt, illetve külföldi akadémita kollégáink szintén az egyedüli helyes utat választották, mikor Balázs Ferenc Frederickson Christint Berkeley Californiából, Ekárt Andor Pálffy Sárikát Szabédról, Kővári Jakab Pálffy Margitkát Homoródszentpálról és Simon Domokos Botár Annuskát Torockóról maguknak élettársul választották és eljegyezték. Fogadják mindnyájan az Unitárius Közlöny szerkesztőségének gratulációit és jókivánatait.

Balázs Ferenc, immár ötödik éve távollevő akadémitánkról halljuk a hirt, hogy a Master of Theology fokozatot megszerezve a Pacific Unitarian School of Theology intézetnél, most világkörüli utra indul. Utba ejti Japánt, Kinát és Indiát, hol szabadelvü testvéreinket fogja meglátogatni, egyuttal gyakorlati tapasztalásokat szerezvén a munkásmozgalmak, szociális kérdés és szegényügyi problémák állásáról ama keleti országokban. Az unitáriusokkal összeköttetést fenntartó egyesületeknek, igy a Brahmo Somajnak Indiában és a Free Christian Movementnek Japánban az erdélyi unitáriusok üdvözleteit fogja tolmácsolni Püspök urunk engedélyével. Látogatásairól és tapasztalatairól rövid cikkekben fog beszámolni az Unitárius Közlöny hasábjain, mit mindnyájan örömmel várnnk.

Halálozások. Csehétfalvi *Ambrus Gergely* nyug. posta- és távirda-felügyelő, egyházi tanácsos életének 80-ik évében, jul. 9-én örök álomra hunyta le szemeit s vele egy munkás és kedves, szerény unitárius, jóakaratu és egyházát melegen szerető emberrel kevesebb lett. Emléke legyen á dott, pihenése csendes. — Özv. id. *Péterfy Sándorné* szül. Göncz Zsuzsánna 86 éves korában szept. 3-án Nagyajtán elhunyt. Péterfy Albert egyh. tanácsos afia édesanyját siratja benne. A megboldogult pihenése legyen csendes. — Bölöni id. *Tana Albert* ny. körjegyző 68 éves korában szept. 8-án Bölönben jobblétre szenderült. Nyugodjék csendesen. — Tordátfalvi *Derzsi Domokos* nyug. áll. tanitó, egyh. tanácsos 74-ik életévében szept. 23-án Tordán meghalt. Emléke legyen áldott. Tordátfalvi *Nemes József* nyug. alezredes szept. 24-én Kolozsváron bevégezte életét. Pihenése legyen csendes, emléke áldott. A hátramaradt fájdalmas szivű rokonoknak részvétünket nyilvánitjuk.

A D. F. fiókegyletek vezetőségét kérjük, hogy évi müködésükről minél hamarább küldjék be jelentéseiket az Egylet központi vezetőségéhez.

Hirdetés. A Kolozsvári Árvaleánynevelő Otthonban, amely 1872-ben alapittatott azzal a céllal, hogy ott 5—18 éves árvaleánygyermekek gondos felügyelet mellett nevelést, elemi oktatást és különféle kézimunkákban szakoktatást nyerjenek, a leánykák elhelyezése folytán több hely üresedett meg. Felhivjuk erre a körülményre a magyar társadalom figyelmét s különösen a lelkész ura-

kat kérjük arra, hogy sziveskedjenek a gondozás nélküli magyar árvalányok gyámjainak figyelmét árvaházunkra felhivni. A felvétel folyamodvány alapján történik, amelynek mellékletei a következők: 1. az árvaleánygyermek életkorát igazoló születési anyakönyvi kivonat. 2. az árvagyermek iskolai bizonyitványai. 3. az árvaleánygyermek élő szüleinek illetve gyámjának állampolgársági bizonyitványa. 4. a szülőknek, illetve a gyámnak nyilatkozata, amelyben kijelenti, hogy a gyermeknek az árvaházba való felvételébe beleegyezik, magát az intézet alapszabályainak aláveti, szülői jogait az árvaház igazgatóságára ruházza mindaddig, ami a gyermek az intézetben marad. 5. az árvaleánygyermek himlőoltási, illetve ujraoltási bizonyitványa. 6. orvosi bizonyitvány arról, hogy a gyermek egészséges, intézetbe felvehető. 7. az árvaleány elhalt szüleinek halálozási anyakönyvi kivonata. Kellően felszerelt kérvényeket Nagy Jenő titkár cimére, Calea Dorobanţilor 54. szám alá kell intézni.

Mult számunkban feltett bibliai kérdésekre

beérkezett összesen 11 válasz. Ezek közül helyesen feleltek mind a tiz kérdésre négyen: Bencédi Ilona és Nagy Emma Alsóboldogfalváról, Graef László és Márkos Jenő Kolozsvárról. A többi hét válasz nem minden kérdésre felelt helyesen s igy a könyv kisorsolásában ezek nem vehettek részt. Mégis meg kell emlitenünk Fazakas Józsefet Kolozsvárról, aki 8, és Nagy Zoltánt szintén Kolozsvárról, aki 7 kérdésre felelt meg helyesen. A négy helyesen megfelelő között egy sorsolóbizottság; Mrs. T. B. Ewans, Br. Dioszeghy Erzsébet, Dr. Kiss Elek, sorsot huzván, a könyvjutalmat Bencédi Ilonának itélte oda. Kérjük jelenlegi pontos cimét beküldeni, hogy a könyvet elküldhessük.

Ujabb kérdések:

1. Hol van megirva a tiz parancsolat?
2. „ „ „ a Miatyánk?
3. „ „ „ József és testvérei története?
4. „ „ „ az irgalmas szamaritánus cselekedete?
5. „ „ „ a Salamon itélete?
6. Ki volt a megtérést hirdető próféta, ki Jézus utját előkészitette?
7. „ „ Czirénei Simon?
8. „ „ Amos és mi volt eredeti foglalkozása?
9. „ „ Mikeás és hol volt eredeti lakóhelye?
10. Milyen országok terültek el Palestina körül az ótestamentum történeti idejében?

Fenti kérdések megfelelői közt egy szép könyvet fogunk kisorsolni.

Gyerekek, mindig olvassátok el a Bibliában *egészen* azt, amire felelni akartok.

Feleletek Szent-Iványi Sándor lelkész, Unitár. Collegium, Cluj, cimre küldendők.

☞ Alapitói dij 500 Leu, minek ellenében az „Unitárius Közlöny“ ingyen jár!

Szerkesztik: Dr. Kiss Elek, Pap Domokos, Pálffi Márton, Szent-Iványi Sándor, Dr. Varga Béla.

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitódij 500 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztároshoz küldendő.

Nyomatott „Corvin“-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz